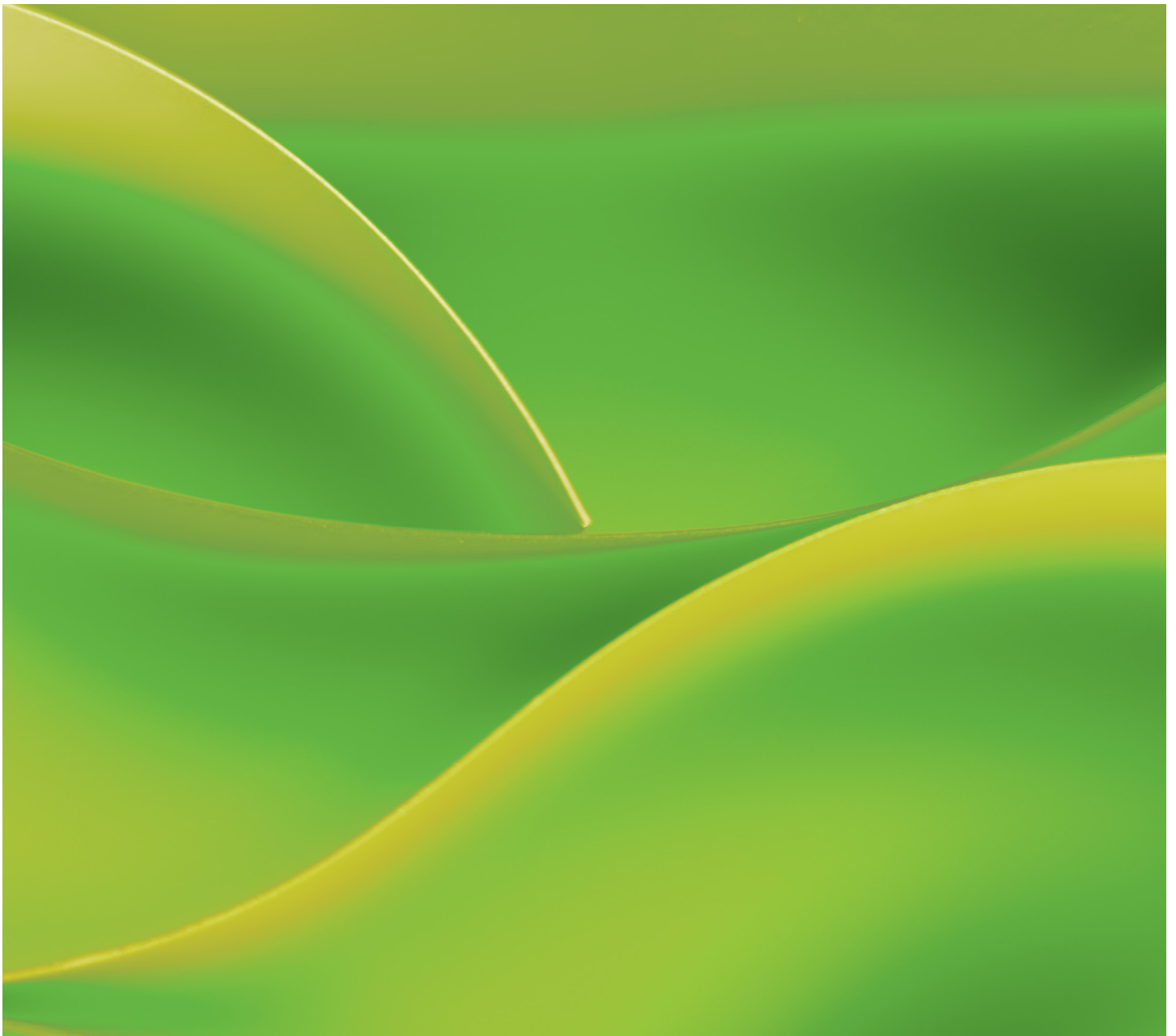




KEHITYSEVALUOINNIN RAPORTTI 2013–2014



Evaluation on Finland's Development Policy and Cooperation

© Suomen ulkoasiainministeriö 2015

Raportin voi ladata ulkoasiainministeriön internet-sivuilta:
<http://formin.finland.fi/kehityspolitiikka/evaluoinnit>

Yhteystiedot: EVA-11@formin.fi

ISBN 978-952-281-298-8 (pdf)
ISBN 978-952-281-299-5 (e-pub)
ISSN 2342-8341

Kannen ja ulkoasun suunnittelu: Innocorp Oy/Milla Toro

SISÄLTÖ

Esipuhe	5
Tiivistelmä	6
1. Johdanto	8
2. Kehityspolitiikkaevaluoinnit vuosina 2013–2014	10
3. Hanke-evaluoinnit vuosina 2013–2014	14
4. Mikä onnistuu, mikä ei?.....	16
5. Miten evaluoinneista nousseisiin haasteisiin ja mahdollisuuksiin on reagoitu ulkoasiain-ministeriössä?	19
6. Evaluointikapasiteetin ja -kulttuurin kehittäminen.....	21

ESIPUHE

Kuluva vuosi 2015 on julistettu evaluoinnin kansainväliseksi teemavuodeksi. Evaluoinnin teemavuoden kunniaksi ulkoasiainministeriön kehitysevaluoinnin yksikkö (EVA-11) järjestää useita evaluointia ja erityisesti evaluointikulttuuria edistäviä tilaisuuksia. Samalla paneudumme evaluointitoimen kehittämiseen entistä systemaattisemmin osana kehityspolitiikan ja -yhteistyön kokonaisuutta.

Tämän vuoden aikana toteutuu myös suurelta osaltaan vuoden 2014 aikana tehty evaluoinnin kehittämistyö. Uudistuksia tapahtui mm. kehitysevaluoinnin yksikön hallinnollisessa asemassa, evaluointiprosessin suunnittelussa ja ohjauksessa sekä laadunvarmistuksessa. Samoin johdon vastineen valmisteluprosessia valmistuneisiin evaluointeihin liittyen kehitettiin entistä osallistavammaksi. Myös evaluointeihin liittyvää viestintää kehitettiin, mikä näkyy konkreettisimmin evaluointiraporttien uutena ulkoasuna.

Osa uudistustyöstä toteutui ulkoministeriön työjärjestyksestä muuttamalla. Aikaisemmin väljästi määritelty organisatorinen asema kirjattiin vuoden 2014 alussa työjärjestykseen. Tämä tarkoitti käytännössä EVA-11:n hallinnollista itsenäisyyttä, joka vaikutti selkeästi myös evaluointitoimen itsenäisyyteen ministeriössä. Uudistuksen johdosta yksikkö on nyt kehityspolitiikasta vastuussa olevan alivaltiosihteerin alaisuudessa toimiva erillisyyksikkö ja vastaa omasta taloudestaan ja henkilöstöstään. Nämä ovat tärkeitä uudistuksia erityisesti evaluointiyksikön riippumattomuuden kannalta. Käytännössä EVA-11 vastaa edelleen keskitetyistä evaluoinneista, evaluointitoimen ohjeistuksesta ja evaluointikapasiteetin kehittamisestä, evaluointitoimen yleisestä kehittämisestä sekä kansainvälisestä evaluointiyhteistyöstä.

Vuoden 2014 aikana kokeiltiin useita evaluointien toteuttamiseen liittyviä uudistuksia. Osittain näiden kokeilujen pohjalta toteutettiin myös evaluointinormin uudistustyö. Uudistus edistää erityisesti evaluointien kattavuutta, systemaattisuutta, suunnitelmallisuutta sekä avoimuutta. Evaluointien julkisuuteen ja tuloksista raportointiin kiinnitetään tästä lähtien enemmän huomiota. Evaluointiraportit tullaan julkaisemaan ainoastaan digitaalisina, mikä mahdollistaa sen, että myös hajautetut evaluoinnit voidaan julkaista kattavasti. Uutta evaluointien julkaisujärjestelmää tullaan jatkossa kehittämään osana ministeriön tietovarastohankeita siten, että kaikista evaluoinneista voidaan systemaattisesti tehdä tietohakuja ja raportit tulevat verkkosivuillemme automaattisesti.

Tämä uudistunut evaluoinnin vuosiraportti on osa kehitystyötä. Tämä on viimeinen kaksivuotisaraportti, joka kattaa vuodet 2013 ja 2014. Jatkossa raportti tullaan julkaisemaan vuosittain tiiviissä muodossa nostaten esille keskeisimmät havainnot ja haasteet evaluointien pohjalta. On myös mahdollista, että hallituskausittain tehdään yhteenvedot useamman vuoden evaluoinneista. Kohderyhmäksi on selkeästi asetettu kehityspolitiikan päättäjät ja keskeiset toimijat Suomessa, mistä syystä raportti on jatkossa suomenkielinen. Raporteista voidaan tehdä myös käännöksiä tarvittaessa.

Jyrki Pulkkinen
Kehitysevaluoinnin päällikkö

Suomi tekee oikeita asioita. Yhteistyömme on tarkoituksenmukaista sekä yhteistyömaiden kehityssuunnitelmien että oman kehityspolitiikkamme kannalta.

Tavoitteiden asettelu on liian kunnianhimoista suhteessa resursseihin.

TIIVISTELMÄ

Vuosina 2013-2014 toteutuneiden evaluointien perusteella Suomen kehityspolitiikan ja -yhteistyön vahvuuksia, haasteita, mahdollisuuksia ja uhkakuvia voidaan tiivistetysti kuvata seuraavasti.

Vahvuudet

- Suomella on hyvät suhteet yhteistyökumppaneihin. Suomen osaamista arvostetaan, kun keskitytään toimialoille, joissa Suomella osaamista ja kokemusta.
- Suomi tekee oikeita asioita. Yhteistyömme on tarkoituksenmukaista sekä yhteistyömaiden kehityssuunnitelmien että oman kehityspolitiikkamme kannalta.
- Kehitysyhteistyön tarkoituksenmukaisuus ja läpinäkyvyys on toteutunut hyvin.
- Suomen vaikuttamistyötä ihmisoikeus- ja läpileikkaavien tavoitteiden edistämiseksi arvostetaan.
- Hanke-evaluoinnit ja niiden tehtäväkuvaukset ovat pääsääntöisesti hyviä.

Haasteet

- Toiminta on pirstaleista, hankkeet pieniä ja täydentävyys on vähäistä.
- Tavoitteiden määrittely on liian abstraktilla tasolla. Toiminnan evaluoituavuus on tästä johtuen heikkoa.
- Tavoitteiden asettelu on liian kunnianhimoista suhteessa resursseihin.
- Toimintaympäristön ja riskien analyysi on puutteellista.
- Läpileikkaavien tavoitteiden toimeenpano on käytännön tasolla edelleen haaste, erityisesti ilmastokestävyyden osalta.
- Seuranta ja tulosten raportointi on heikkoa, minkä takia evaluoituavuus on heikko.

Mahdollisuudet

- Toiminta voi olla tuloksellista, vaikka sitä ei tämän hetkisen todistusaineiston pohjalta pysty todentamaan. Seurantaan, raportointiin ja evaluoituavuuteen panostamalla saadaan tulokset näkyviksi.
- Evaluoinnit tuovat esiin "kipupisteet", joihin puuttamalla toimintaa voidaan tehostaa ja parantaa. Evaluointien pohjalta tehdyt johdon vastineet ovat jo johtaneet toimenpiteisiin toiminnan kehittämiseksi.
- Evaluointien esiintuomiin vahvuuksiin kannattaa jatkossakin kiinnittää huomiota ja jatkaa niiden osalta "samaa malliin".
- Pirstaloitumista voi vähentää etsimällä synergioita eri yhteistyömuotojen välillä. Tällä saavutetaan strategisempaa ja kokonaisvaltaisempaa suunnittelua ja toimintaa, ja voidaan hyödyntää useampia yhteistyömuotoja ja toimijoita.
- Yhteistyön ja avunantajakoordinaation kautta Suomi voi saada kokoaan suuremman vaikuttaja-aseman.

Uhkakuvat

- Toiminnan pirstaloituminen etenee johtuen tavoitteiden sekavuudesta sekä eri instrumenttien ja rahoituskanavien huonosta täydentävyydestä.
- Lyhytjänteisyys ja radikaalit muutokset kehityspolitiikassa, jotka vaarantavat jatkuvuuden.
- Puutteet evaluoitavuudessa jatkuvat, jolloin tuloksia ei saada tulevaisuudessaakaan vahvistetuksi. Syntyy harhakuvia siitä, että toiminta ei ole tuloksellista.

Lyhytjänteisyys ja radikaalit muutokset kehityspolitiikassa, jotka vaarantavat jatkuvuuden.

Avoimuus edistää tilivelvollisuutta ja mahdollistaa kehitysyhteistyön tuloksista oppimisen yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa. Avoimen kehityspolitiikan ja evaluointien ansioita voidaan kertoa, minkälaisia tuloksia on saatu aikaan ja minkälaisia haasteita toimintaan kohdistuu.

1. JOHDANTO

Ulkoasiainministeriön johtavia periaatteita kehityspolitiikan ja -yhteistyön toteuttamisessa ovat avoimuus, tuloksellisuus ja oppiminen. Ministeriö julkaisee kaikki evaluoinnit, olivatpa ne positiivisia tai kriittisiä. Sen lisäksi, että avoimuus edistää tilivelvollisuutta, se mahdollistaa kehitysyhteistyön tuloksista oppimisen yhdessä yhteistyökumppaneidemme kanssa. Suomen oman kehitysyhteistyön osuuden irrottaminen kehityksen globaalista kontekstista ei useinkaan ole mahdollista eikä edes mielekäästä. Kehitysyhteistyössä tulokset tehdään aina yhdessä. Avoimen kehityspolitiikan ja evaluointien ansioita voimme kuitenkin kertoa minkälaista kehitystä olemme olleet tukemassa kumppaneidemme kanssa, minkälaisia tuloksia olemme yhdessä saaneet aikaan ja minkälaisia haasteita tähän toimintaan kohdistuu.

Evaluoinnit ovat tärkeitä arvioitaessa kehitysyhteistyön tuloksellisuutta. Vaikka tuloksista olisikin omaa seurantatietoa, evaluoinnit tuovat päätöksentekijöille riippumatonta ja perusteltua tietoa asioiden tilasta ja tavoitteiden saavuttamisesta. Evaluoinnin luonteeseen kuuluu, että toimintaa arvioidaan asetettuja tavoitteita vasten. Tavoitteita on yleensä asetettu toiminnan sisällölle ja muodoille. Tästä johtuen evaluoinnit voivat kohdistua sekä kehityspoliittisten tavoitteiden toteutumiseen että toimintatavan tai rahoituskanavan toimivuuteen yleisemmin.

Evaluointien arviot tuloksellisuudesta perustuvat todistusaineistoon, joka on kerätty mm. dokumenteista, tilastoista, havainnoista ja haastatteluista. Ne eivät ole arvioijien mielipiteitä kuten usein virheellisesti luullaan. Evaluointien havainnot saavat todistusarvoa vasta kun useampi tietolähde viittaa samanlaiseen arvioon.

Evaluoinneilla haetaan tietoa OECD:n kehitysapukomitean (DAC) määrittelyiden mukaisesti mm. kehitysyhteistyön tarkoituksenmukaisuudesta, tehokkuudesta, tuloksellisuudesta, kestävytydestä ja laajemmista kehitysvaikutuksista. Evaluoinneilla voidaan arvioida myös kaikkea muuta kehityspolitiikan tai -yhteistyön tavoitteiden kannalta tärkeää.

Tuloksellisuuden arviointia tehdään tilivelvollisuuden lisäksi myös oppimisen takia; tavoitteiden saavutustason lisäksi arvioidaan mihin tulokset perustuvat. Toiminnan kehittäminen ja oppiminen on arvokasta, koska vain sitä kautta voidaan päästä parempiin tuloksiin.

Evaluointeihin tulee voida luottaa. Sen takia on tärkeää, että myös evaluointeja arvioidaan. Evaluoinneista voidaan tehdä vertaisarviointeja evaluoinnin ohjaamiseksi laadukkaampaan lopputulokseen. Useiden evaluointien systemaattista arviointia kutsutaan metaevaluoinniksi eli evaluointien evaluoinniksi. Tällaisia metaevaluointeja tehdään aika-ajoin kaikista evaluoinneista.

Niiden perusteella voidaan myös tehdä yhteenvetoja kehitysyhteistyön tuloksellisuudesta ja muista tärkeistä kehityskysymyksistä, joita evaluoinnit ovat nostaneet esille.

Tässä kaksivuotisraportissa tehdään yhteenvetoa useiden erityyppisten evaluointien pohjalta. Pääpaino on kuitenkin politiikkaevaluoinneilla, jotka kohdistuvat useisiin maihin ja hankkeisiin, ja joiden arvioinnin kohteena on laajempia politiikkatavoitteita. Hanke-evaluoinneista esitetään katsaus niiden laatuun meneillään olevan metaevaluoinnin pohjalta. Yhteenvedon tarkoituksena on ensisijaisesti palvella kehitysyhteistyön kehittämistä ja oppimista nostamalla esille evaluointien päätuloksia.

Tässä raportissa pohditaan evaluointien perusteella mikä Suomen kehitysyhteistyössä näyttäisi toimivan ja mikä ei. Samoin käydään läpi ulkoasiainministeriön päätöksiä aikaisempien evaluointien suositusten toimeenpanosta sekä pohditaan evaluoinneista nousevia onnistumisia, haasteita sekä myös mahdollisuuksia mikäli opimme omasta toiminnastamme. Pohdinnan tarkoituksena on edistää kehityspolitiikasta ja -yhteistyöstä käytävää tietoon perustuvaa keskustelua. Lopuksi raportti luo katsauksen evaluointikapasiteetin ja -kulttuurin kehittämiseen niin ministeriössä kuin laajemmin kansainvälisillä areenoilla.

Tuloksellisuuden arviointia tehdään tilivelvollisuuden lisäksi myös oppimisen takia; tavoitteiden saavutustason lisäksi arvioidaan mihin tulokset perustuvat. Toiminnan kehittäminen ja oppiminen on arvokasta, koska vain sitä kautta voidaan päästä parempiin tuloksiin.

Jatkossa tulisi kehittää selkeämpiä toimintatapoja, ohjeistusta ja seurantaa eri rahoituskanavien synergiaetujen ja täydentävyyden parantamiseksi.

2. KEHITYSPOLITIIKKA-EVALUOINNIT VUOSINA 2013–2014

Vuosina 2013–2014 valmistui kaikkiaan kolme keskitetysti toteutettua kehityspolitiikkaevaluointia, joissa kussakin oli useita osaevaluointeja. Keskitetyistä politiikkaevaluoinneista vastaa kehitysevaluoinnin yksikkö.

Evaluointi täydentävyydestä Suomen kehityspolitiikassa ja kehitysyhteistyössä

Suomen kehitysyhteistyön täydentävyyttä arvioineen laajan evaluoinnin politiikkatason johtopäätökset on esitetty evaluoinnin synteessissä (2014:2), joka veti yhteen seuraavat osaraportit: Suomen maaohjelma Sambiassa (2013:1), Suomen maaohjelma Mosambikissa (2013:2), Kansalaisjärjestöinstrumentit (2013:3) ja Institutionaalisen yhteistyön instrumentti (2014:1).

Synteessissä todetaan, että täydentävyyteen viitattiin yleisesti kehityspolitiikan periaatteena, mutta käsitettä ei ole määritelty tarkemmin. Suomen yhteistyö oli kuitenkin toisiaan täydentävää monenkeskisessä toiminnassa ja se oli hyvin linjassa kumppanimaiden kansallisten kehityspolitiikkojen ja -strategioiden kanssa. Suomi tavoitteli myös optimaalista koordinoitua eri avunantajien välillä. Suomen omat kehitysyhteistyön muodot (esim. kahdenvälinen ja kansalaisjärjestöjen yhteistyö) kuitenkin toimivat suurimmaksi osaksi erillään toisistaan ilman riittäviä sisäisiä koordinoitumekanismeja täydentävyyden takaamiseksi. Ulkoasiainministeriön tulisi jatkossa kehittää selkeämpiä toimintatapoja, ohjeistusta ja seurantaa eri rahoituskanavien synergiaetujen ja täydentävyyden parantamiseksi.

Institutionaalista yhteistyötä (IKI) käsittelevän osaraportin mukaan hankkeet ovat tarkoituksenmukaisia ja tuloksellisia. Evaluoidut hankkeet vastasivat kumppaniorganisaatioiden tarpeisiin ja niillä on vahvistettu kehitysmaiden toimintakykyä ja osaamista. Lisäksi hankkeiden kustannukset olivat suhteellisen pieniä. Toisaalta hankkeiden merkitys kumppanimaissa oli melko vähäinen niiden teknisen luonteen ja lyhytkestoisuuden takia ja suomalaisten ja kumppanimaiden suhde ei aina ollut tasapainossa. IKI-hankkeita toteutetaan useissa eri maissa, ja niiden heikkous on liiallinen irrallisuus. Vaikka hankkeiden avulla luotiin hyviä valmiuksia monenkeskiseen yhteistyöhön, ne olisivat voineet tukea enemmän myös kahdenvälistä yhteistyötä sekä yhteistyötä kehittyvien maiden välillä. IKI-hankkeet eivät täydennä hyvin Suomen rahoittamaa muuta kehitysyhteistyötä.

Evaluoinnin kansalaisjärjestöjä koskeva osaraportti osoittaa, että suomalaisille kansalaisjärjestöille annettu tuki täydentää vain vähän Suomen kehitysyhteistyön muita rahoitusmuotoja. Sen sijaan kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyö täydensi usein kumppanimaiden hallitusten kehitystavoitteita.

Täydentävyys oli heikkoa myös kansalaisjärjestöjen välillä. Poikkeuksena olivat suomalaiset kansalaisjärjestöt, jotka antoivat humanitaarista apua ja tekivät jälleenrakentamistyötä. He asettivat täydentävyyden etusijalle. Niissä työnjako toimi hyvin ja yhteistyötä tehtiin ajoittain myös kohteissa. Yleisesti ottaen täydentävyyttä pidetään kuitenkin tärkeänä kansalaisjärjestöissä sekä Suomen kehityspolitiikassa. Hankkeiden toteuttajilla ei ole aina käytössään mekanismeja, jotka varmistaisivat täydentävyyden toteutumisen käytännössä. Ulkoministeriö ei myöskään ole ohjannut ja varmistanut riittävästi sitä, että Suomen kehitysyhteistyön eri rahoitusmuodot ja toimijat täydentäisivät toisiaan.

Evaluointi Suomen tuesta korkea-asteen oppilaitoksille – HEI ICI ja North-South-South (2014:3)

Evaluointi Suomen tuesta korkea-asteen oppilaitoksille North-South-South (NSS) ja korkeakoulujen institutionaalisen yhteistyön (HEI ICI) ohjelmien kautta oli ensimmäinen näiden ohjelmien kansainvälinen evaluointi. Evaluoinnin mukaan NSS- ja HEI ICI -ohjelmilla on tuettu relevantteja toimintoja, mutta Suomen tuen pieni määrä rajoittaa ohjelmien kokonaisvaikutuksia, erityisesti NSS-ohjelman kohdalla. Huolimatta HEI ICI -hankkeiden lyhyestä toteutusajasta, ovat ne saavuttaneet parempia tuloksia kuin NSS-hankkeet. NSS -hankkeiden vaikutukset ovat nähtävissä pääasiassa yksittäisten ihmisten kohdalla, kun taas HEI ICI -hankkeet ovat tukeneet myös kokonaisvaltaisemmin korkeakoulujen kapasiteetin vahvistamista esimerkiksi uudistamalla opetussuunnitelmia ja pedagogisia menetelmiä.

Evaluointi suosittelee, että NSS- ja HEI ICI -korkeakouluohjelmat joko yhdistettäisiin parempien yhteisvaikutusten ja tulosten saavuttamiseksi tai vielä mieluummin suunniteltaisiin uudistettu HEI ICI -ohjelma, jossa painotettaisiin kokonaisvaltaisempaa ja pitkäaikaisempaa kapasiteetin vahvistamista kumppanimaissa. Uudessa ohjelmassa tulisi mahdollistaa tuki myös yhteistutkimuksille sekä rahoitus tutkintojen suorittamiseen, sillä molemmat ovat tärkeitä yliopiston ja sen henkilökunnan kehittämiseksi.

Rauha ja kehitys Suomen kehitysyhteistyössä, yhteensä neljä osaa ja synteesi (2014:4-5).

Evaluointi rauhasta ja kehityksestä Suomen kehitysyhteistyössä arvioi kolme asiaa: miten Suomen kehitysyhteistyö tukee rauhaa ja kehitystä hauraimissa valtioissa, onko se linjassa ulkoasiainministeriön vuonna 2014 julkaiseman hauraiden valtioiden toimintaohjeen kanssa, ja miten toimintaohjetta voitaisiin soveltaa tulevaisuudessa. Evaluoinnin politiikkatason johtopäätökset on esi-

Opetus, vesi ja maaseudun kehittäminen ovat sektoreita, joilla Suomella on eniten kokemusta ja osaamista. Suomen vahva ja johdonmukainen vaikuttamistyö ihmisoikeus- ja sukupuolten tasa-arvokysymyksissä joko pohjoismaisen tai kahdenvälisen poliittisen yhteistyön kautta on ollut positiivista kaikissa osaevaluoinnissa.

Budjettituki on ollut tehokas ja ennakoitava keino kanavoida rahoitusta.

tetty evaluoinnin synteessissä (2014:5). Synteisiin johtopäätökset ja suositukset perustuvat seuraaviin osaraportteihin: Osaevaluointi Suomen alueellisesta ohjelmasta Länsi-Balkanilla (2014:4), Osaevaluointi Suomen maaohjelmasta Afganistanissa (liite); Osaevaluointi Suomen maaohjelmasta Etiopiassa (liite); Osaevaluointi Suomen maaohjelmasta Palestiinalaisalueilla (liite).

Suurin osa Suomen kehitysyhteistyöstä hauraissa valtioissa kohdistuu konfliktien ehkäisyyn ja rauhanrakentamiseen vain epäsuorasti. Tavoitteiseen on pyritty esimerkiksi edistämällä kansalaisten osallistumisoikeuksia, peruspalveluiden saantia sekä ihmisten mahdollisuuksia parantaa elämänlaatuaan ja mahdollisuuttaan vähentää köyhyyttä. Suomi on edistänyt käytännön kehitysyhteistyötä ja poliittista vuoropuhelua käsi kädessä. Yhteistyö muiden avunantajamaiden kanssa on ollut erityisen hyvää.

Yleisesti ottaen Suomi on asianmukaisesti valinnut ja soveltanut apuinstrumenttejaan kuhunkin yhteyteen sopivalla tavalla. Suomi on käyttänyt rajallisia resurssejaan tehokkaasti myöntämällä budjettitukea yhteisrahoitusohjelmien kautta sekä toimimalla tiivisti muiden avunantajien kanssa. Suomen saavutukset läpinäkyvyyden varmistamisessa ja yhteistyön ennakoitavuudessa ovat olleet hyviä, mikä on myös tukenut johdonmukaisesti kansallista omistajuutta.

Liiallinen kunnianhimo Suomen toimien laajuudessa ja määrässä suhteessa resursseihin on vaikuttanut haitallisesti mahdollisuuksiin toteuttaa niin sanottua kokonaisvaltaista lähestymistapaa kehitysyhteistyössä. Suomen on tehtävä vaikeita päätöksiä toimintasektoriensa rajoittamisesta. Opetus, vesi ja maaseudun kehittäminen ovat sektoreita, joilla Suomella on eniten kokemusta ja osaamista. Suomen vahva ja johdonmukainen vaikuttamistyö ihmisoikeus- ja sukupuolten tasa-arvokysymyksissä joko pohjoismaisen tai kahdenvälisen poliittisen yhteistyön kautta on ollut positiivista kaikissa osaevaluoinnissa. Suomen toimia tasa-arvo- ja ihmisoikeusasioissa arvostetaan suuresti muiden avunantajien keskuudessa.

Mosambikin budjettituki -yhteisevaluointi (2014)

EVA-11:n teettämien evaluointien lisäksi Suomi oli suunnittelusta lähtien mukana Mosambikin budjettituki -evaluoinnissa (2014), joka on kansainvälinen yhteisevaluointi EU:n, Mosambikin sekä useiden eurooppalaisten valtioiden kanssa. Mosambikin budjettitukievaluoinnin tulokset osoittavat, että budjettituki on ollut tehokas ja ennakoitava keino kanavoida rahoitusta. Makrotalouden kehitykseen liittyvät tulokset ovat erittäin positiivisia, poikkeuksena liiketoimintaympäristön kehitys.

Budjettituen kautta on kanavoitu merkittävää lisärahoitusta opetussektorille ja hyvän hallinnon kehittämiseen samalla, kun hallituksen oman varainkeräyksen kautta rahoitus on kasvanut. Terveys- ja infrastruktuurisektoreilla hallituksen rahoitus on vähentynyt. Kasvu näillä sektoreilla perustuu ulkopuoliseen projektirahoitukseen.

Julkisen taloushallinnon kehittämisessä on saavutettu huomattavaa edistystä. Vaikka hyvää hallintoa on kehitetty, on tällä alueella myös merkittäviä haasteita: esimerkiksi parantuneen tilintarkastustoiminnan raporttien systemaattinen hyödyntäminen tai parlamentin kapasiteetti budjettianalyysiin. Evaluoinnissa todettiin myös, että käsitys kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksistä on negatiivinen. Korruption vastaisessa taistelussa lakien hyväksyminen ei riitä, vaan painopiste on saatava toteutukseen. Kokonaisarvio budjettituen panosten välittömistä vaikutuksista on positiivinen, vaikka hyvän hallinnon osalta onkin selkeitä kehittämistarpeita.

Evaluoitaessa hallituksen politiikkojen köyhyysvaikutuksia päätuloksena oli, että talouden kasvu ei Mosambikissa ole vaikuttanut tuloköyhyyden väheneemiseen. Syvä tuloköyhyys ja köyhyys maaseudulla eivät ole vähentyneet. Evaluointi osoittaa, että yksi budjettituen saavutuksista on ollut perusopetuspalveluiden saatavuuden merkittävä laajeneminen. Samanaikaisesti aliravitsemus on edelleen mittava ongelma Mosambikissa.

Evaluointitiimi kiinnitti huomiota siihen, että budjettitukeen liittyvässä vuoropuhelussa painopisteenä ovat olleet hyvän hallinnon kysymykset, ja suosittelee, että jatkossa keskitytään myös köyhyyden vähentämisen kannalta merkittäviin politiikkasisältöihin (mm. aliravitsemus, maatalouden tuottavuus).

Talouden kasvu ei Mosambikissa ole vaikuttanut tuloköyhyyden väheneemiseen.

3. HANKE-EVALUOINNIT VUOSINA 2013–2014

**Hajautettujen
evaluointien laatu
on pääsääntöisesti
hyvää (60%) tai
erinomaista (15%)
ja ne täyttävät
OECD/DAC:in ja EU:n
laatukriteerit.**

**Evaluointien teh-
tävänkuvauksissa
ihmisoikeusperustai-
suus ja ilmastokes-
tävyys ei näkyneet
riittävästi.**

Hanke-evaluointeja teettävät hankkeista vastaavat yksiköt alueosastoilla sekä kehityspoliittisella osastolla. Hanke-evaluointien laatua sekä kehitysyhteistyön tuloksellisuutta laajemmin voidaan arvioida metaevaluointien avulla. Tarkastelu tuloksellisuudesta tehdään pelkästään luotettavien ja laadukkaiden evaluointien pohjalta. Metaevaluointeja on perinteisesti toteutettu kahden vuoden välein. Jatkossa metaevaluointeja pyritään toteuttamaan vuosittain siten, että niiden perusteella evaluoinnin vuosiraporttiin saadaan tiivis katsaus kunkin vuoden hankkeisiin liittyen. Tästä johtuen metaevaluointien kehitysyhteistyön tuloksellisuutta arvioiva osa suunnitellaan siten, että se nostaa kehitysyhteistyön onnistumisia ja haasteita keskusteluun aineistoperustaisesti.

Muuttuvasta aikataulutuksesta johtuen vuosien 2012–2014 hajautettujen evaluointien metaevaluointi valmistui vain osittain vuoden 2014 lopulla. Hajautettujen evaluointien laatua arvioivan osan perusteella voidaan kuitenkin tarkastella evaluointien laadun kehittymistä edellisen metaevaluoinnin tuloksiin verrattuna. Vertailussa on kuitenkin huomioitava, että eri vuosina toteutetuissa metaevaluoinneissa käytettiin eri metodeja ja arviointiasteikkoa. Tulevissa metaevaluoinneissa voidaan käyttää vuonna 2014 käynnistetyn metaevaluoinnin kehittämiä menetelmiä ja arviointiasteikkoja, jolloin vertailtavuuskin paranee.

Metaevaluointiin sisällytettyjen 57 evaluoinnin perusteella hajautettujen evaluointien laatu on pääsääntöisesti hyvää (60%) tai erinomaista (15%) ja täyttää OECD/DAC:in ja EU:n laatukriteerit. Samoin tehtävänkuvaukset arvioitiin korkeatasoisiksi (84% kuvauksista laatu hyvää tai erinomaista). Puutteita huomattiin kuitenkin mm. siinä, että ihmisoikeusperustaisuus ei näkynyt linjausten mukaisesti. Läpileikkaavista teemoista sukupuolten tasa-arvo ja eriarvoisuuden vähentäminen olivat jossain määrin huomioitu mutta ilmastokestävyttä tuskin lainkaan.

Lisäksi evaluointiraporteissa ja tehtävänkuvauksissa oli usein heikosti kuvattu yhteistyömaan toimintaympäristöä ja evaluoinnin rajausta. Tehtävänkuvauksissa oli puutteita myös siinä, että monessa oli liikaa evaluointikysymyksiä, laadunvarmistusta ei ollut huomioitu lainkaan ja evaluoitavuutta tai eettisiä kysymyksiä oli arvioitu vain vähän.

Metaevaluointien perusteella voidaan todeta, että evaluointien laatu on säilynyt suhteellisen hyvänä, mutta joitakin systemaattisia puutteita esiintyy edelleen. Puutteisiin pyritään vaikuttamaan mm. koulutuksen avulla sekä neuvontaa tehostamalla. Samoin uusi evaluointinormi edellyttää aikaisempaa systemaattisempaa evaluointien suunnittelua.

Metaevaluointien perusteella on arvioitu myös kehitysyhteistyön tuloksia erikseen määritellyissä teemoissa. Vuonna 2014 käynnistyneessä metaevaluoinnissa teemoja olivat riskien hallinta, ihmisoikeusperustaisuus ja läpileikkaavat tavoitteet. Analyysi on kuitenkin vielä työn alla tämän raportin kirjoittamishetkellä, joten tuloksista ei voida vielä kaikilta osin kertoa. Riskien hallinnasta voidaan kuitenkin sanoa tässä vaiheessa sen verran, että sen arviointi ja kuvaus olivat edelleenkin vähäistä eivätkä aina hankehallintaoppaan mukaisia.

Evaluointien laatu on säilynyt suhteellisen hyvänä. Puutteisiin pyritään vaikuttamaan koulutuksen avulla ja neuvontaa tehostamalla.

4. MIKÄ ONNISTUU, MIKÄ EI?

Suomalaisia toimijoita arvostetaan kumppanimaissa. Yhteistyö on ennakoitavaa ja läpinäkyvää sekä vastaa hyvin paikallisiin tarpeisiin ja prioriteetteihin. Lisäksi yhteistyö ja sen koordinointi muiden avunantajamaiden kanssa on ollut erinomaista.

Kosovossa ja Etiopiassa on saavutettu hyviä tuloksia erityis- ja inklusiivisen koulutuksen tukemisessa, ja Palestiinassa Suomen rooli oli merkittävä koko opetussektoria tukevan lähestymistavan luomisessa. Myös vesi- ja metsäsektoreilla on paljon onnistumisia.

Tässä kappaleessa pohditaan politiikkaevaluointien tulosten pohjalta kehitysyhteistyön onnistumisia ja haasteita. Evaluointeja ei ole alun perin tehty yleistettäväksi koko kehityspolitiikkaa koskemaan, vaan ne ovat olleet huomattavasti rajatumpia. Tämän tiedostaen nostamme esille asioita, joita evaluointien perusteella tulisi kuitenkin pohtia.

Evaluointiraportit tuovat esille monia asioita, joissa Suomi on onnistunut hyvin. Evaluointien luonteeseen kuuluu kuitenkin se, että ne hakevat kehityspolitiikan kehittämisen kannalta keskeisiä kehittämisen kohteita. Kriittiset huomiot saavat siten luonnollisesti enemmän painoarvoa.

Onnistumisista esille nousee keskeisesti se, että evaluointien mukaan suomalaisia toimijoita arvostetaan kumppanimaissa. Yhteistyö vastaa hyvin paikallisiin tarpeisiin ja prioriteetteihin ja on ennakoitavaa ja läpinäkyvää. Suhteet paikallisiin ministeriöihin ja muihin kumppaneihin ovat yleisesti hyvät. Tästä voi päätellä, että kehitysyhteistyö on vastannut yhteistyömaiden tarpeita. Tämä on tärkeä havainto, sillä se liittyy suoraan yhteistyön tarkoituksenmukaisuuteen ja omistajuuteen yhteistyökumppanien näkökulmasta.

Yhteistyö (mukaan lukien yhteistyön koordinointi) muiden avunantajamaiden kanssa on ollut erinomaista. Muut avunantajat ovat myös arvostaneet Suomen vahvaa ja johdonmukaista vaikuttamistyötä ihmisoikeuksien ja läpileikkävien tavoitteiden vahvistamiseksi. Muiden avunantajien kanssa yhteistyössä toteutettu budjettituki on myös ollut osin tuloksellista. Budjettituen keinoin julkisen taloushallinnon kehittämisessä on saavutettu huomattavaa edistystä. Suomella on osaamista ja kokemusta ja se on toiminut pitkäjänteisesti mm. koulutus-, metsä- ja vesisektoreilla ja maaseudun kehittämisessä, minkä johdosta yhteistyö on ollut tuloksellista. Esimerkiksi Kosovossa ja Etiopiassa on saavutettu hyviä tuloksia erityis- ja inklusiivisen koulutuksen tukemisessa, ja Palestiinassa Suomen rooli oli merkittävä koko opetussektoria tukevan lähestymistavan luomisessa. Myös vesi- ja metsäsektoreilla on paljon onnistumisia. Suomen yhteistyö on osaltaan tukenut vakautta esimerkiksi Etiopiassa siten, että se on edistänyt kansalaisten osallistumisoikeuksia, luottamusta hallinnon kykyyn tuottaa peruspalveluita ja ihmisten mahdollisuuksia parantaa elämänlaatuaan ja poistaa köyhyyttä. Yhteisöjen ja naisten osallistaminen ja voimaannuttaminen ovat myös edistäneet hankkeiden kestävyyttä. Myös korkeakouluhankkeet olivat pääosin onnistuneita ja tuloksellisia suhteessa suunnitelmiinsa.

Suomi on käyttänyt rajallisia resurssejaan tehokkaasti sekä valinnut asianmukaisesti eri rahoituskanavia eri yhteyksissä, kuten yhteisrahoitusmekanismeja hauraissa valtioissa. Esimerkiksi Etiopiassa ja Palestiinassa Rauha ja kehitys -evaluointi piti myönteisenä asiana avun keskittämistä.

Evaluoinnit toivat esille monia haasteita. Täydentävyys-evaluoinnin mukaan kehitysyhteistyön pirstaleisuus on edelleen ongelma. Hankkeiden pienuus ei välttämättä ole ongelma, jos ne täydentävät toisiaan. Avun pirstaleisuudesta tulisivat päästä eri toimien täydentävyyteen ja sitä kautta entistä kokonaisvaltaisempaan suunnitteluun ja strategisempaan vaikuttamiseen. Myös riskien hallinnan näkökulmasta voi olla parempi, jos asetettujen tavoitteiden saavuttaminen ei ole yhden hankkeen varassa vaan useampi hanke tähtää samoihin tuloksiin mutta eri keinoin.

Haasteet liittyvät usein tavoitteiden asetteluun ja tulosten raportointiin. Nykyinen kehityspoliittinen ohjelma (2012) korostaa ihmisoikeusperustaisuutta. Ihmisoikeudet ovat olleet myös aikaisempien kehityspoliittisten ohjelmien keskiössä. Evaluoinnit osoittavat, että Suomi on toiminnan tasolla edistänyt johdonmukaisesti ihmisoikeuksia, sukupuolten ja erityisesti syrjäytyvien ryhmien tasa-arvoa vaikutustyössään ja tavoitteissa. Evaluoinnit kuitenkin esittävät, että haasteena on konkreettisten tulosten vähäisyys ihmisoikeuksien ja tasa-arvon edistämisessä. Tuloksia saattaa periaatteessa olla, mutta tarvittavaa todistusaineistoa ei aina ole.

Sama koskee Suomen ulkopoliittikan mukaisella laajalla turvallisuuskäsityksellä perusteltuja kehitysyhteistyöhankkeita. Erityisesti hauraissa valtioissa kehitysyhteistyötä on perusteltu turvallisuus- ja rauhanrakennuslähtökohdilla. Monet hankkeet ovat osoittautuneet tuloksellisiksi kehitysyhteistyöhankkeiksi, kuten inklusiivisen koulutuksen hankkeet Kosovossa ja Etiopiassa. Evaluoinnin keinoin ei kuitenkaan ole voitu esittää selkeästi todisteita sille, että hankkeet olisivat edistäneet myös ylätasoon tavoitteita eli rauhaa ja turvallisuutta.

Ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja rauhan edistäminen kehitysyhteistyön keinoin edellyttäisi jatkossa entistä systemaattisempaa suunnittelua ja seuranta. Tavoitteiden tulee olla konkreettisempia. Olettamusten tueksi tulisi laatia toimivampi ”teoria” siitä, miten muutos ylätasoon tavoitteissa saadaan aikaan rahoitettujen hankkeiden ja yhteistyökokonaisuuksien kautta (Theory of

Kehitysyhteistyön pirstaleisuus on edelleen ongelma.

Haasteet liittyvät usein tavoitteiden asetteluun ja tulosten raportointiin. Haasteena on myös konkreettisten tulosten vähäisyys. Tuloksia saattaa periaatteessa olla, mutta tarvittavaa todistusaineistoa ei aina ole.

Pienissä hankkeissa vaikutukset ovat usein rajalliset. Jos tavoitteet ovat liian kunnianhimoisia tai abstrakteja, niiden toteutumista on vaikea seurata. Lisäksi hankkeiden seurannassa ja raportoinnissa on puutteita.

Change). Teorian toimivuutta voitaisiin jatkossa arvioida evaluoinnin keinoin. Tavoitteiden ja odotusten tulisi olla realistisia ja mitattavia: esimerkiksi pienissä hankkeissa vaikutukset ovat usein rajalliset tai jos tavoitteet ovat liian kunnianhimoisia ja abstrakteja, niiden toteutumista on vaikea seurata. Hankkeiden seurannassa ja raportoinnissa oli yleisesti puutteita, mikä osaltaan selittää evaluointien kriittisiä huomioita tuloksista. Toisin sanoen toiminnan evaluoitavuus on ollut heikkoa sekä tavoitteiden asettelun että seurannan tasolla.

Evaluointien perusteella voidaan myös todeta, että on tärkeää tuntee laajemmin yhteistyömaan poliittinen ja taloudellinen toimintaympäristö sekä tehdä aina lähtökohtaselvitykset riskianalyyseineen. Hauraissa ympäristöissä erityinen konfliktianalyysi on myös tärkeä. Evaluoinnin keinoin tällaisia analyysijä ei voida toteuttaa, vaan ne ovat osa ohjelmien suunnittelua.

5. MITEN EVALUOINNEISTA NOUSSEISIIN HAASTEISIIN JA MAHDOLLISUUKSIIN ON REAGOITU ULKOASIAIN-MINISTERIÖSSÄ?

Kehitysyhteistyön evaluoinnin normin (4/2011) mukaisesti UM:n osastot, yksiköt ja/tai edustustot raportoivat, mitä edistystä on saavutettu evaluointien tulosten pohjalta. Raportointi perustuu kehitysyhteistyöstä ja kehityspolitiikasta vastaavan alivaltiosihteerin päätöksiin siitä, mihin toimenpiteisiin kunkin evaluoinnin suositusten perusteella ryhdytään. Raportointi tapahtuu noin kahden vuoden kuluessa alivaltiosihteerin päätöksestä. Tässä nostetaan esille joitakin esimerkkejä siitä, mitä muutoksia evaluointien tulosten toimeenpano on aikaansaanut.

Evaluointi tulosperustaisesta lähestymistavasta Suomen kehitysyhteistyössä (2011) (RBA-evaluointi) johti tulosperustaisen toiminnan kokonaisvaltaiseen, pitkäjänteiseen ja systemaattiseen kehittämiseen. Tulosperustaisen toiminnan kehittäminen tapahtuu nyt kattavan toimintaohjelman puitteissa. Kehitysyhteistyön laadun parantamiseksi on ministeriössä viime vuosina tehty mittavia investointeja mm. asiainhallinnan, hankehallinto- ja evaluointiohjeistojen, tulosperustaisen johtamisen (RBM) -toimintaohjelman sekä koulutusohjelman kehittämiseen. Suomalaisessa järjestelmässä erityisesti suunnittelu ja seuranta maa- ja järjestötasolla on edellyttänyt uusien käytäntöjen luomista. Tämän perustan luomisessa työ on hyvässä vauhdissa. On tärkeää huolehtia siitä, että prosessissa edetään seuraavaan vaiheeseen, eli oppimiseen ja kehittämiseen. Useiden aikaisempien evaluointien esiin nostamiin heikkouksiin kehityspolitiikan ja -yhteistyön tavoitteiden asettamisessa, mittaamisessa ja seurannassa puututaan nyt tämän tulosperustaisen johtamisen kehittämisohjelman puitteissa.

Nicaraguan, Nepalin sekä Tansanian maaohjelmaevaluoinnit (2012) suosittelivat kollektiiviseen suunnitteluun perustuvaa maaohjelmointia ja prosessin kirjallista ohjeistusta sen taustaksi. Maaohjelmointi pitkäaikaisten yhteistyömaiden kanssa on käynnistynyt ja tarjonnut ratkaisuja moniin evaluointien esiin nostamiin haasteisiin. Suomen tuen kohdentaminen tapahtuu kehityspoliittisen ohjelman pohjalta ja ottaa huomioon Suomen pitkän aikavälin yhteistyökokemukset. Ohjelmointi perustuu yhteistyömaan omiin kehitystrategioihin ja muiden avunantajien toimintaan. Vaikuttavuutta tavoitellaan keskittämällä ohjelmia. Riskianalyysi on käynnistynyt osana maaohjelmapro-

Kehitysyhteistyön laadun parantamiseksi on ministeriössä viime vuosina tehty mittavia investointeja mm. asiainhallinnan, hankehallinto- ja evaluointiohjeistojen, tulosperustaisen johtamisen (RBM) -toimintaohjelman sekä koulutusohjelman kehittämiseen.

Maaohjelmointi pitkäaikaisten yhteistyömaiden kanssa on käynnistynyt ja tarjonnut ratkaisuja moniin evaluointien esiin nostamiin haasteisiin.

Osallistuminen kansainväliseen yhteisohjelmointiin ja puheenjohtajuudet eri yhteistyöryhmissä ovat tärkeitä vaikuttamiskanavia.

Köyhyyden ja epätasa-arvoisuuden vähentäminen ja läpileikkaavien tavoitteiden edistäminen edellyttävät systemaattista jatkotyötä: työkalujen jatkokehittämistä ja viimeistelyä, systemaattista johtamista henkilöstön kapasiteetin kehittämiseksi ja olemassa olevien ohjeiden ja järjestelmien hyödyntämiseksi.

sessia. Lisäksi haetaan synergioita kehitysyhteistyön ja taloudellis-kaupallisen toiminnan välille suomalaisten vahvuuksien pohjalta. Osallistuminen yhteisohjelmointiin ja puheenjohtajuudet eri yhteistyöryhmissä ovat tärkeitä vaikuttamiskanavia.

Synteisievaluointi kestävydestä köyhyyden vähentämisessä valmistui 2010. Sen tuloksia on toimeenpantu mm. niin, että lähtökohtatietojen tärkeyttä on korostettu hankehallinto- ja evaluointiohjeistojen uudistuksessa sekä laaturyhmätyön kehittämisessä. Köyhyyden ja epätasa-arvoisuuden vähentäminen ja läpileikkaavien tavoitteiden edistäminen edellyttävät systemaattista jatkotyötä: työkalujen jatkokehittämistä ja viimeistelyä, systemaattista johtamista henkilöstön kapasiteetin kehittämiseksi ja olemassa olevien ohjeiden ja järjestelmien hyödyntämiseksi. Viestinnän kehittäminen on keskittynyt avoimuuden lisäämiseen, tulosviestintään, globaalikasvatukseen ja mediayhteistyön vahvistamiseen. Kehityspoliittisen johdonmukaisuuden edistämiseksi on tehty ruokaturvapilotti, jossa Ulkoasiainministeriön ja Työ- ja elinkeinoministeriön työryhmä on kehittännyt innovaatioita ja liiketoimintaa.

Suomen kauppaa tukevan kehitysyhteistyön evaluoinnin (2011) perusteella puolestaan päätettiin uudistaa Kauppa ja kehitys (Aid for Trade, AfT) -toimintasuunnitelma. Päätettiin kehittää hankkeisiin tavoitteiden selkeä tulosketju indikaattoreineen ja vertailuarvoineen, ja vahvistaa läpileikkaavien tavoitteiden edistämistä. Lisäksi haluttiin vahvistaa AfT toiminnan tulosperustaisuutta laajemminkin, ml. kokemuksesta oppiminen. Lisäksi päätettiin selkiyttää käsitteistöä, lisätä koulutusta ja ohjeistusta sekä tiivistää AfT-henkilöstön ja sektoreineuvonantajien ja edustustojen välistä yhteistyötä. Hankkeiden lukumäärää päätettiin rajoittaa ja kohdentaa niitä entistä strategisemmin ja vahvistaa toiminnan täydentävyyttä, erityisesti kahdenvälisen ja monenkeskisen toiminnan välillä. Kehityspoliittisen ja taloudellisten ulkosuhteiden osastojen mukaan kaikki evaluoinnin pohjalta tehdyt päätökset on toteutettu siten, että toimintasuunnitelmassa, ohjeistuksessa, neuvonnassa, yhteistyössä ja koulutuksessa päätöksen mukaiset painotukset on otettu huomioon. Toimintasuunnitelman seurantarjestelmänä on AfT-ohjausryhmä.

6. EVALUOINTIKAPASITEETIN JA -KULTTUURIN KEHITTÄMINEN

Evaluointitoiminta liittyy kiinteästi julkisen politiikan avoimuuden edistämiseen sekä tietoperustaisen ja demokraattisen päätöksenteon kehittämiseen. Jotta nämä tavoitteet toteutuvat tarvitaan vahvaa evaluointiosaamista, instituutioiden kapasiteettia sekä kannustavaa evaluointikulttuuria. EVA-11 osallistuu evaluointikapasiteetin kehittämiseen sekä Suomessa että kansainvälisesti. Tukea suunnataan sekä julkisen että yksityisen sektorin toimijoille että kansalaisyhteiskunnalle.

EVA-11 tukee ministeriön kehitysyhteistyötä toteuttavien toimintayksiköiden evaluointitoimintaa muun muassa ohjeistamalla, kouluttamalla ja tarjoamalla neuvontapalvelua. Vuonna 2013 valmistui uusi evaluointikäsikirja hanke-evaluointien suunnittelua ja hallinnoimista ohjaamaan. EVA-11 osallistui kehitysyhteistyön asiainhallintajärjestelmän (AHA-KYT) päivittämiseen uuden käsikirjan mukaiseksi. Kahdenvälisten hankkeiden asiankulkuun on liitetty mm. ohjeita, muistilistoja ja asiakirjapohjia.

EVA-11 toteuttaa vuosittain Helsingissä evaluoinnin peruskoulutusta UM:n ja edustustojen henkilöstölle, joka vastaa hanke-evaluointien hallinnoinnista. Kolmeen moduuliin jaettu koulutus keskittyy evaluoinnin peruskäsitteisiin ja periaatteisiin, evaluointiprosessin hallintaa sekä ihmisoikeusperustaiseen lähestymistapaan evaluoinneissa. Peruskoulutusta on järjestetty 2013–2014 sekä suomen- että englanninkielellä. Englanninkielisiin koulutuksiin on osallistunut evaluointivirkamiehiä myös sellaisista eurooppalaisista ministeriöistä, joissa kehitysevaluointitoiminta on vasta alkamassa (Bulgaria, Slovakia, Slovenia, Unkari, Viro).

Syksyllä 2013 EVA järjesti uuden evaluointikäsikirjan käyttöönottokoulutusta tilaisuuksissa, joihin osallistui sekä UM:n virkamiehiä että evaluointipalveluja tarjoavia asiantuntijoita. Kehityspolitiikasta ja -yhteistyöstä vastaaville päälliköille tiivistettiin käsikirjan tärkeimmät uutuudet ”Executive Summary”-tilaisuudessa. EVA-11 on pitänyt räätälöidyn evaluointikoulutuksen YK:n kehitysasioista vastaavalle yksikölle (KEO-40) vuonna 2013 ja kansalaisjärjestöyhteistyöstä vastaavalle yksikölle (KEO-30) vuonna 2014.

EVA-11 neuvoo osastoja evaluointiasioissa. Suurin osa neuvonnasta liittyy evaluointien tehtävänkuvausten ja raporttien laadun varmistamiseen, mutta myös monenkeskisen yhteistyön evaluointikysymyksiin kuten johtokuntakokousten valmistelu evaluointipolitiikan ja -suunnitelmien osalta).

Tarvitaan vahvaa evaluointiosaamista, instituutioiden kapasiteetin kehittämistä sekä kannustavaa evaluointikulttuuria.

**Yhteistyömaiden
evaluointikapasiteetin
kehittämishankkeita
toteutetaan yhdessä
muiden kansainvälisten
toimijoiden kanssa
paremman vaikuttavuuden
aikaansaamiseksi.**

EVA-11 järjestää vuosittain suomalaiselle kehitysevaluointiyhteisölle kehitysevaluointipäivän. Vuoden 2013 evaluointipäivän teemana oli budjettitukievaluointi, erityisesti Tansanian ja Mosambikin budjettitukievaluointien tulokset. Vuonna 2014 evaluointipäivässä keskityttiin monenkeskisen yhteistyön evaluointitoimintaan. Syksyllä 2014 EVA-11 järjesti yhteistyössä Suomen arviointiyhdistyksen kanssa kehitysevaluointiin keskittyneen tutkimusjulkaisun julkaisutilaisuuden.

Yhteistyömaiden evaluointikapasiteetin kehittäminen kuuluu EVA-11:n tehtäviin. Kehittämishankkeita toteutetaan yhdessä muiden kansainvälisten toimijoiden kanssa paremman vaikuttavuuden aikaansaamiseksi. Tukea kohdennetaan sekä julkisen sektorin evaluointitoiminnasta vastaaville, että kansalaisyhteiskunnan toimijoille, erityisesti evaluointitoimintaa edistäville yhdistyksille. Tärkein yhteistyöhanke on EvalPartners-aloite, jonka tavoitteena on tukea kokonaisvaltaisesti kansallisten evaluointiyhdistysten kapasiteetin vahvistamista, kattaen yksilöiden, instituutioiden ja suotuisan toimintaympäristön kehittämisen. EvalPartnersin hallinnoinnista ovat olleet vastuussa UNICEF ja IOCE (International Organisation of Cooperation in Evaluation) vuonna 2013 ja UNWOMEN ja IOCE vuonna 2014. Keväällä 2014 EVA-11 osallitui OECD/DAC:n evaluointiverkoston ja YKn evaluointiryhmän yhteiseen vertaisarvioon, jossa arvioitiin UNWOMENin evaluointitoiminto.

Vuosina 2013-2014 EVA-11 on tukenut kehitysmaista tulevien osanottajien kuluja evaluointitapahtumiin liittyen mm. UNDP:n kansallista evaluointikapasiteettia tukevassa konferenssissa (NEC, National Evaluation Capacity) Brasiliassa 2013, Afrikan evaluointiyhdistyksen (African Evaluation Association, AfrEA) konferenssissa Kamerunissa 2014, Euroopan evaluointiyhdistyksen (European Evaluation Society, EES) konferenssissa Irlannissa 2014. Lisäksi EVA-11 on ollut mukana edistämässä yhteistyömaavetoisia yhteisevaluointeja OECD/DAC:n alaisuudessa toteutettavassa hankkeessa.

EVA-11 osallistuu säännöllisesti Ulkoasiainministeriön edustajana OECD/DAC:n evaluointiverkoston (EVALNET), Nordic+ evaluointiyksiköiden ja EU:n evaluointipäälliköiden (EU HES) yhteistyöhön ja toimintaan.

**KEHITYSEVALUOINNIN RAPORTTI
2013-2014**



**MINISTRY FOR FOREIGN
AFFAIRS OF FINLAND**